

Myślenie projektowe
w projektach współpracy
realizowanych przez
lokalne grupy działania
w Programie Rozwoju
Obszarów Wiejskich
2007-2013 – poradnik
do nowego okresu
programowania.

CDR
Oddział Kraków

Karolina Boba

Broszura elektroniczna

2015

Lokalne grupy działania realizując swoje zadania służące realizacji lokalnych strategii rozwoju przyczyniają się do szeroko rozumianego rozwoju obszarów wiejskich. Jako stowarzyszenia działające na rzecz aktywizacji społeczności wiejskich, doradztwem i fachowością swoich działań promocyjnych i aktywizujących wspierają nie tylko zachowanie dziedzictwa kulturowego, ale też służą wsparciem finansowym w zakresie rozwoju całego obszaru na jakim działają.

Projekty współpracy ze względu na swój charakter są dobrymi przykładami współpracy, nie tylko na poziomie samych LGD, ale i w szerokim aspekcie obszaru, dziedzin i sektorów. Są to działania z reguły wykraczające poza obszar funkcjonowania lokalnych grup działania a także służące promocji samych organizacji. Wydanie książki z przykładami projektów współpracy przyczyni się do lepszej rozpoznawalności LGD na obszarze, pokaże dobre praktyki oraz uwieczni konkretne projekty realizowane przez lokalne grupy działania.

Współpraca w podejściu LEADER jest główną cechą charakteryzującą funkcjonowanie lokalnych grup działania. Jest to również działanie w ramach PROW 2014-2020, jakie LGD w całej Polsce będą realizowały w od 2016 roku. Działanie dotyczące projektów współpracy pobudza LGD do większej aktywności w tworzenie partnerstw regionalnych, międzyregionalnych i międzynarodowych. Dzięki projektom współpracy, jakie były realizowane w minionym okresie programowania na lata 2007-2013 powstało wiele wspólnych inicjatyw, które przyczyniły się wzmocnienia aktywności lokalnych mieszkańców, powstania wartości dodanej w postaci wymiany doświadczeń i wielopłaszczyznowej współpracy niezbędnej do wdrożenia innowacyjnych rozwiązań. Takie działania przyczyniły się do powstania wymiernych efektów i rezultatów.

Znaczenie współpracy międzynarodowej i międzyregionalnej dla podmiotów z obszarów wiejskich systematycznie wzrasta. Doświadczenia zgromadzone podczas trwania LEADER II (1994-1999), LEADER+ (2000-2006) oraz oś 4. LEADER (2007-2013) wskazują na to, że współpraca jest efektywnym mechanizmem wspierającym obszary wiejskie we wspólnym znajdowaniu nowych rozwiązań dla podzielanych problemów.

Współpraca międzynarodowa jest czymś więcej niż tylko tworzeniem sieci kontaktów. Zachęca i wspiera lokalne grupy działania w podejmowaniu wspólnych inicjatyw z innymi grupami LEADER (lub grupami stosującymi podobne podejście) w innym regionie, państwie członkowskim czy nawet kraju trzecim. Głównym celem współpracy międzynarodowej jest pomoc podmiotom z obszarów wiejskich w podnoszeniu potencjału ich regionów.

W nowym okresie programowania lokalne grupy działania wybrane do wdrażania lokalnych strategii rozwoju będą realizować projekty w ramach poddziałania „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Pomoc będzie przyznawana na operacje polegające na przygotowaniu lub realizacji przedsięwzięć w obrębie współpracy w zakresie:

- wzmocnienia kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych;
- rozwoju rynków zbytu produktów i usług lokalnych, z wyłączeniem operacji polegających na budowie lub modernizacji targowisk;
- zachowania dziedzictwa lokalnego;
- budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej;
- promowania obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych oraz lokalnej przedsiębiorczości;
- stworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR.

Aby zapewnić osiągnięcie i zachowanie celów działania, opisanych w PROW na lata 2014–2020, projekt rozporządzenia Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 szczegółowo reguluje kryteria dostępu o charakterze przedmiotowym, określając między innymi kwestie zgodności z LSR celów projektu współpracy.

LGD realizując projekty współpracy uczą się działać wspólnie, ale też przyczyniają się do dzielenia dobrymi praktykami z innymi aktorami działającymi na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Wydawnictwo z przykładami projektów współpracy przyczyni się do lepszej rozpoznawalności LGD, pokaże dobre praktyki oraz uwieczni konkretne projekty realizowane przez lokalne grupy działania.

W okresie programowania 2014-2020 lokalne grupy działania, które zamieszczą opisy projektów współpracy w lokalnych grupach działania będą lepiej punktowane przy wyborze LGD do realizacji LSR.

Działanie w PROW 2014-2020 nazwane jest jako: **„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność)”**

Działanie LEADER realizuje cel szczegółowy 6B „wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich” w ramach priorytetu 6 „wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich” poprzez wdrażanie lokalnych strategii rozwoju (LSR). LSR to oddolnie tworzony w partnerstwie trzech sektorów dokument strategiczny dotyczący danego, spójnego obszaru. Ukierunkowanie wsparcia będzie zależęć od diagnozy obszaru, lokalnych potrzeb i priorytetów, wskazanych przez ww. partnerstwo.

Społeczności lokalne są w najwyższym stopniu zainteresowane zrównoważonym rozwojem i przeciwdziałaniem pogorszeniu stanu środowiska, którego jakość w sposób bardzo istotny wpływa na warunki życia i potencjał rozwoju danego obszaru. Jednocześnie, poprzez podejście oddolne, możliwe jest zidentyfikowanie nowych, innowacyjnych kierunków rozwoju.

Pozostawienie szerokich możliwości co do sposobu ukształtowania LSR pozwala na ich dostosowanie do warunków lokalnych, a jednocześnie sprzyja innowacyjnemu podejściu do problematyki rozwoju lokalnego. Beneficjenci mogą realizować operacje niezdefiniowane odgórnie, lecz wykorzystujące pomysły ściśle powiązane ze specyfiką danego obszaru.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu będzie realizowane m.in. poprzez obowiązkowe wskazanie w LSR grup defaworyzowanych, które uzyskają wsparcie w ramach LSR wraz z opisem stosowanego podejścia. Mając na uwadze konieczność

ukierunkowania LSR na tworzenie miejsc pracy określanie grup defaworyzowanych powinno odbywać się w kontekście dostępu do rynku pracy.

LSR muszą brać pod uwagę nie tylko kwestie związane z wykluczeniem społecznym czy ubóstwem, ale także środowiskowo- klimatyczne.

Do realizacji celów przekrojowych w zakresie ochrony środowiska i klimatu przyczynią się inwestycje w rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej, zachowanie dziedzictwa lokalnego wpisują się także w Priorytetowe Ramy Działań (PAF), gdzie zaplanowano inwestycje na obszarach NATURA 2000 związane z ekoturystyką i zielonymi miejscami pracy (centra edukacyjne, obsługi ruchu turystycznego, punkty widokowe, tablice informacyjne a także rozwój przedsiębiorczości powiązanej z siecią NATURA 2000). W ramach działalności szkoleniowej będą mogły być realizowane operacje z zakresu podnoszenia świadomości czy promowania postaw prośrodowiskowych i proklimatycznych a także promujących innowacyjne rozwiązania.

Operacje realizowane w ramach LSR powinny wykorzystywać lokalne zasoby: surowce, miejscową infrastrukturę, lokalizację (położenia geograficzne), dziedzictwo, potencjał mieszkańców, itp. oraz powinny być w stosunku do siebie komplementarne i w sposób bezpośredni przyczyniać się do realizacji celów określonych w LSR.

W ramach LEADER wspierane będą operacje z zakresu małego przetwórstwa oraz tworzenie sieci w zakresie utworzenia krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych oraz działań promocyjnych i marketingowych. Ponadto w ramach podejścia LEADER realizowane będą operacje w zakresie szeroko pojętej przedsiębiorczości oraz wspierane będą działania mające na celu wyposażenie w niezbędną wiedzę lub umiejętności oraz kwalifikacje m.in. osób planujących rozpoczęcie działalności dodatkowej do działalności rolniczej oraz osób odchodzących z rolnictwa. Celem będzie aktywizowanie bezrobotnych, grup defaworyzowanych, współpraca LGD z przedsiębiorcami w celu identyfikowania potencjalnych możliwości zatrudnienia dla osób z obszaru LSR, sieciowanie podmiotów zaangażowanych w pracę z grupami defaworyzowanymi i bezrobotnymi takich jak: ośrodki opieki społecznej, powiatowe urzędy pracy, ośrodki doradztwa rolniczego.

W ramach LEADER wspierane będą też operacje z zakresu wykorzystania technologii informacyjnych w rozwoju pozarolniczych miejsc pracy czy udostępniania zasobów kulturowych, przyrodniczych i turystycznych obszarów wiejskich.

W ramach działania LEADER realizowane będą cztery poddziałania:

- 19.1 - Wsparcie przygotowawcze
- 19.2 PODDZIAŁANIE: Wsparcie na wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność
- 19.3 PODDZIAŁANIE: Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z LGD
- 19.4 PODDZIAŁANIE: Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji

Zgodnie z PROW 2014-2020 przewiduje się, że całkowite wydatki publiczne na poszczególne poddziałania będą równe:

- 1) 8 500 000 EUR – wsparcie przygotowawcze;
- 2) 594 299 913 EUR – wsparcie na wdrażanie operacji w ramach LSR;
- 3) 15 000 000 EUR – przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy LGD;
- 4) 117 200 000 EUR – wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji.

Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z LGD

Zasady wdrażania poddziałania reguluje *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2015 w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.*

Pomoc będzie przyznawana na operacje polegające na przygotowaniu lub realizacji przedsięwzięć w zakresie współpracy na:

- 1) wzmocnienia kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych;
- 2) rozwoju rynków zbytu produktów i usług lokalnych, z wyłączeniem operacji polegających na budowie lub modernizacji targowisk;
- 3) zachowania dziedzictwa lokalnego;

- 4) budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej;
- 5) promowania obszaru objętego strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w tym produktów lub usług lokalnych oraz lokalnej przedsiębiorczości;
- 6) stworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR.

Pomoc będzie przyznawana na operację polegającą na przygotowaniu przedsięwzięcia, jeżeli:

- 1) koszty kwalifikowalne operacji nie są współfinansowane z innych środków publicznych;
- 2) realizacja operacji nie jest możliwa bez udziału środków publicznych;
- 3) przygotowany projekt współpracy:
  - a) jest zgodny ze wszystkimi LSR realizowanymi przez lokalne grupy działania, uczestniczące w realizacji operacji,
  - b) przyczyni się do osiągnięcia co najmniej jednego celu szczegółowego określonego w LSR każdej LGD uczestniczącej w realizacji operacji oraz przypisanych do tego celu wskaźników.

Pomoc na operację polegającą na przygotowaniu projektu współpracy będzie przyznawana, jeżeli operacja będzie realizowana **bez podziału na etapy** a złożenie wniosku o płatność końcową wypłacaną po zrealizowaniu całej operacji nastąpi w terminie nie dłuższym niż **12 miesięcy** od dnia zawarcia umowy, lecz nie później niż do dnia **31 grudnia 2021 r.**

Pomoc będzie przyznawana na operację polegającą na realizacji projektu współpracy, jeżeli:

- 1) projekt ten:
  - a) nie będzie współfinansowany z innych środków publicznych w zakresie, w jakim będzie realizowany przez LGD,
  - b) jest zgodny ze wszystkimi LSR realizowanymi przez lokalne grupy działania, uczestniczące w realizacji operacji,

- 2) realizacja projektu współpracy nie jest możliwa bez udziału środków publicznych.
- 3) inwestycje w ramach operacji będą realizowane na nieruchomości będącej własnością lub współwłasnością LGD ubiegającej się o przyznanie pomocy lub ta LGD posiada udokumentowane prawo do dysponowania nieruchomością na cele określone we wniosku o przyznanie pomocy co najmniej przez okres realizacji operacji oraz co najmniej przez okres podlegania zobowiązaniom do zapewnienia trwałości operacji;

Pomoc na operację polegającą na realizacji projektu współpracy będzie przyznawana, jeżeli operacja będzie realizowana **w nie więcej niż 4 etapach** a złożenie wniosku o płatność końcową wypłacaną po zrealizowaniu całej operacji nastąpi w terminie nie dłuższym niż **30 miesięcy** od dnia zawarcia umowy, lecz nie później niż do dnia **31 grudnia 2022 r.**

W przypadku projektu współpracy między terytorialnej, pomoc jest przyznawana, jeżeli dodatkowo całkowite planowane koszty kwalifikowalne wynoszą co najmniej 50 tys. złotych.

W przypadku operacji polegającej **na przygotowaniu połączonym z realizacją projektu współpracy** pomoc będzie przyznawana, jeżeli operacja będzie realizowana **w nie więcej niż 5 etapach** a złożenie wniosku o płatność końcową wypłacaną po zrealizowaniu całej operacji nastąpi w terminie **36 miesięcy** od dnia zawarcia umowy, lecz nie później niż do dnia **31 grudnia 2022 r.**

Pomoc na operację polegającą na **realizacji projektu współpracy** będzie przyznawana, jeżeli ponadto operacja uzyska co najmniej **21 punktów** w ramach oceny według następujących kryteriów wyboru:

- 1) cele projektu współpracy są zgodne z więcej niż jednym celem szczegółowym LSR wszystkich LGD uczestniczących w realizacji tego projektu współpracy, za które przyznaje się **4 pkt.**;
- 2) projekt współpracy ma innowacyjny charakter rozumiany jako wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych lub społecznych, za które przyznaje się **6 pkt.**;

- 3) projekt współpracy zakłada, że w wyniku jego realizacji zostanie utworzone przynajmniej jedno miejsce pracy, za które przyznaje się **6 pkt.**;
- 4) udokumentowane doświadczenie LGD uczestniczących w realizacji projektu współpracy w realizacji co najmniej:
  - a) trzech projektów o zakresie podobnym do zakresu tego projektu współpracy, za które przyznaje się **4 pkt.**,
  - b) jednego, lecz nie więcej niż dwóch projektów o zakresie podobnym do zakresu tego projektu współpracy, za które przyznaje się **2 pkt.**;
- 5) budżet projektu współpracy zakłada proporcjonalny i racjonalny podział wydatków między LGD uczestniczącymi w realizacji projektu współpracy oraz pozostałymi partnerami, za które przyznaje się **3 pkt.**;
- 6) w realizację projektu współpracy zaangażowany jest co najmniej jeden partner zagraniczny, za które przyznaje się **8 pkt.**;
- 7) projekt współpracy jest projektem:
  - a) zintegrowanym, w którym co najmniej jedno zadanie realizowane przez każdego z partnerów jest odmienne w swym zakresie od zadań realizowanych przez pozostałych partnerów, za które przyznaje się **4 pkt.**,
  - b) symetrycznym, w którym takie same lub podobne w swym zakresie zadania są realizowane przez partnerów, za które przyznaje się **2 pkt.**

Pomoc będzie przyznawana w formie refundacji kosztów kwalifikowalnych, do których zalicza się koszty:

- 1) w przypadku operacji polegającej na przygotowaniu projektu współpracy:
  - a) najmu sprzętu lub pomieszczeń,
  - b) zakupu usług;
- 2) w przypadku operacji polegającej na realizacji projektu współpracy:
  - a) ogólne,
  - b) zakupu robót budowlanych lub usług,
  - c) zakupu lub rozwoju oprogramowania komputerowego oraz zakupu patentów, licencji lub wynagrodzeń za przeniesienie autorskich praw majątkowych lub znaków towarowych,
  - d) najmu lub dzierżawy maszyn, wyposażenia lub nieruchomości,

- e) zakupu nowych maszyn lub wyposażenia, a w przypadku operacji w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego – również używanych maszyn lub wyposażenia, stanowiących eksponaty,
- f) zakupu rzeczy innych niż wymienione w lit. e, w tym materiałów,
- g) wynagrodzenia i innych świadczeń, o których mowa w Kodeksie pracy, związanych z pracą osób koordynujących realizację projektu współpracy, a także inne koszty ponoszone przez LGD uczestniczące w realizacji operacji na podstawie odrębnych przepisów w związku z zatrudnieniem tych osób – które są uzasadnione zakresem operacji, niezbędne do osiągnięcia jej celu oraz racjonalne.

Do kosztów kwalifikowalnych **nie zalicza się kosztów zakupu środków transportu**, chyba że stanowią eksponaty.

Wnioski o przyznanie pomocy na operacje polegające na:

- 1) przygotowaniu projektu** współpracy można składać w terminie do dnia **31 marca 2021 r.;**
- 2) realizacji albo przygotowaniu połączonym z realizacją projektu** współpracy można składać w terminie do dnia **31 grudnia 2021 r.**

Wniosek o przyznanie pomocy składane będą w formie pisemnej w urzędzie marszałkowskim albo samorządowej jednostce samorządu województwa, na którego obszarze znajduje się siedziba LGD umocowanej do działania w imieniu pozostałych LGD uczestniczących w realizacji operacji.

Myślenie projektowe w tworzeniu projektów współpracy

Wniosek o przyznanie pomocy zawiera dane niezbędne do jej przyznania, w szczególności:

- 1) numer identyfikacyjny, o którym mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, nadany każdej LGD uczestniczącej w realizacji operacji;
- 2) nazwę, siedzibę i adres wszystkich LGD uczestniczących w realizacji operacji;
- 3) opis planowanej operacji, w tym wskazanie:**

- a) tytułu projektu współpracy,
  - b) celu operacji,
  - c) celów szczegółowych LSR, których osiągnięciu będzie służyć realizacja projektu współpracy,
  - d) wartości wskaźników, których osiągnięcie jest zakładane w wyniku realizacji operacji,
  - e) zakresu, w jakim będzie realizowana operacja,
  - f) terminu i miejsca realizacji operacji;
- 4) wskazanie partnerów innych niż LGD uczestniczące w realizacji operacji;
  - 5) plan finansowy operacji wraz z wnioskowaną kwotą pomocy w złotych zaokrągloną w dół do pełnych złotych;
  - 6) zestawienie rzeczowo-finansowe operacji;
  - 7) oświadczenia lub zobowiązania LGD uczestniczących w realizacji operacji dotyczące pomocy;
  - 8) informację, czy LGD uczestniczące w realizacji operacji ubiegają się o wypłatę zaliczki lub wyprzedzające finansowanie, których mowa w przepisach o finansowaniu wspólnej polityki rolnej;
  - 9) informacje o dołączonych do wniosku dokumentach potwierdzających spełnienie warunków przyznania pomocy.

Myślenie projektowe w praktyce, czyli jak przygotować dobry projekt – podstawowe zasady

Co to jest projekt? - definicja

Projekt to szereg powiązanych ze sobą działań, które przebiegają w określonym czasie i są ukierunkowane na osiągnięcie precyzyjnie zdefiniowanego celu.

Inna definicja

Projektem nazywamy każde przedsięwzięcie, działanie, które:

- ma jasno określony cel,
- ma systematyczny plan realizacji:
  - harmonogram działań (w tym jasno określony początek i koniec realizacji)
  - plan finansowy (budżet),
- ma zaplanowany, jednoznacznie określony rezultat,
- zdefiniowanych beneficjentów,
- z góry zaplanowany tryb monitoringu i ewaluacji wyników,
- jest realizowany przez zespół, pod jednoosobowym kierownictwem koordynatora projektu,
- zazwyczaj ma unikalną nazwę - tytuł.

Projekt to zorganizowany i ułożony w czasie (z określonym początkiem i końcem) ciąg wielu działań, zmierzający do osiągnięcia konkretnego i mierzalnego wyniku, adresowany do wybranych grup odbiorców, wymagający zaangażowania znacznych, lecz limitowanych środków rzeczowych, ludzkich i finansowych.

Cechy projektu:

- Projekt wynika z potrzeb, problemów, wyzwań, ograniczeń w danej sprawie - **bez problemu nie ma projektu !!**
- jest odpowiedzią na problem;
- ma określone ramy czasowe – początek i koniec
- do jego wdrożenia konieczne są określone zasoby: finansowe, ludzkie, rzeczowe.
- jest adresowany do konkretnych odbiorców, na określonym terenie w określonym czasie
- jego realizacja powinna doprowadzić do trwałych zmian.

Cechy projektów:

- Projekty mogą być realizowane osobno lub w grupach. Grupy projektów tworzą programy lub portfele projektów;

- W działalności Unii Europejskiej programy odgrywają szczególną rolę, bowiem projekty europejskie są zazwyczaj elementami większych przedsięwzięć (programów europejskich);
- Programy są więc kategorią nadrzędną w stosunku do projektów, w ramach programów realizowanych jest zazwyczaj wiele projektów.

Programy to grupy powiązanych ze sobą projektów, realizowane w skoordynowany sposób dla osiągnięcia wspólnego celu nadrzędnego, niemożliwego do osiągnięcia przez poszczególne projekty osobno.

Jak zabrać się do budowania projektu?

Pierwsza zasada pracy nad projektem mówi, że nie wolno zaczynać od wypełniania wniosku o dofinansowanie.

Wniosek o dofinansowanie przygotowuje się dopiero wtedy, gdy proces tworzenia projektu został zakończony, następnie sprawdzony, skorygowany, wreszcie kiedy została osiągnięta zgoda, co do jego kształtu i zakresu.

Należy więc najpierw **stworzyć projekt**, w głowie, a potem na papierze. Tak, aby potrafić wytłumaczyć – sobie i innym – o co tak naprawdę nam chodzi, ale także przekonać do finansowego wsparcia naszych zamierzeń.

Aby przystąpić do konkursu trzeba opracować projekt.

Przygotowanie projektu – etapy i narzędzia prac nad projektem

- Analiza warunków konkursu
- Powołanie grupy projektowej
- Określenie istoty problemu
- Określenie celu projektu
- Określenie zakresu projektu
- Harmonogram działań projektu
- Budżet projektu
- Opis działań/zadań
- Efekty
- Matryca Logiczna Projektu
- Plan projektu - Robocza Fiszka Projektu

Analiza warunków konkursu

Na ogół istotne warunki konkursu opisane są w wytycznych dla wnioskodawców.

Analizując warunki konkursu uwagę zwracamy na:

- **Podstawowe elementy analizy:**
  - Cele i priorytety konkursu,
  - koszty kwalifikowane,
  - poziom dofinansowania,
  - termin składania wniosku.
- Analiza niezbędnych dokumentów
- Szukamy odpowiedzi na pytanie, czy istotnie nasz problem rozwiązujemy w ramach ogłoszonego konkursu?
- Jakie są kryteria dostępu?
- Na jakie wsparcie finansowe możemy liczyć?
- Jakie są koszty kwalifikowalne?

Powołanie grupy projektowej

O czym należy pamiętać tworząc zespół projektowy? Zespół to zbiór ludzi, którym przyświeca wspólny cel i którzy chcą pracować, aby ten cel osiągnąć.

- Skuteczny zespół powinien:
  - posiadać szefa/lidera,
  - posiadać jasno wytyczony cel,
  - mieć ustaloną strukturę (kto komu podlega)
  - mieć określone zakresy obowiązków dla poszczególnych członków zespołu,
  - mieć ustalony sposób komunikowania się,
  - mieć ustalone zasady gromadzenia dokumentacji.

Przystępując do pracy z zespołem należy pamiętać o właściwej komunikacji

- Podstawowe zasady dobrej komunikacji to:
  - nastawienie się na odbiorcę,
  - wyciszanie różnych zakłóceń,
  - walka z nieufnością,
  - słowa i czyny powinny iść w parze,

- dbanie o regularność kontaktów,
- umiejętne słuchanie (sygnalizuj rozmówcy, że masz czas, nie oceniaj, zachęcaj do mówienia, utrzymuj kontakt wzrokowy, proś o wyjaśnienia, stosuj parafrazy i wyjaśnienia)

Powołanie grupy projektowej

- Tworząc zespół projektowy należy:
  - rozpoznać potrzeby,
  - ocenić posiadane zasoby osobowe,
  - zaangażować potrzebne do projektu osoby
  - **Ustalamy:** skład grupy (3 - 6 osób) (**mieszany merytoryczno-techniczny**)

Zasady tworzenia zespołu:

- Wyznaczamy koordynatora prac
- Określamy charakter grupy
(formalna/nieformalna)

Ustalamy zasady pracy zespołu:

- określamy czas spotkań
- moderowanie spotkań
- prowadzenie dokumentacji roboczej projektu

Pamiętamy o efektywnym zakańczaniu każdego spotkania (terminy i zadania).

Przystępując do pracy z zespołem należy:

- rozpocząć od działań integracyjnych,
- przedstawić cel, sposób komunikacji, sposób podejmowania decyzji,
- ustalić metodykę pracy np. burza mózgów czy praca indywidualna.

Zespół projektowy

Po analizie warunków konkursu, wiemy, że nasz problem możemy rozwiązać. Wiemy też, że aby dobrze przygotować wniosek, trzeba mieć projekt, a to się wiąże z powołaniem **zespołu projektowego**.

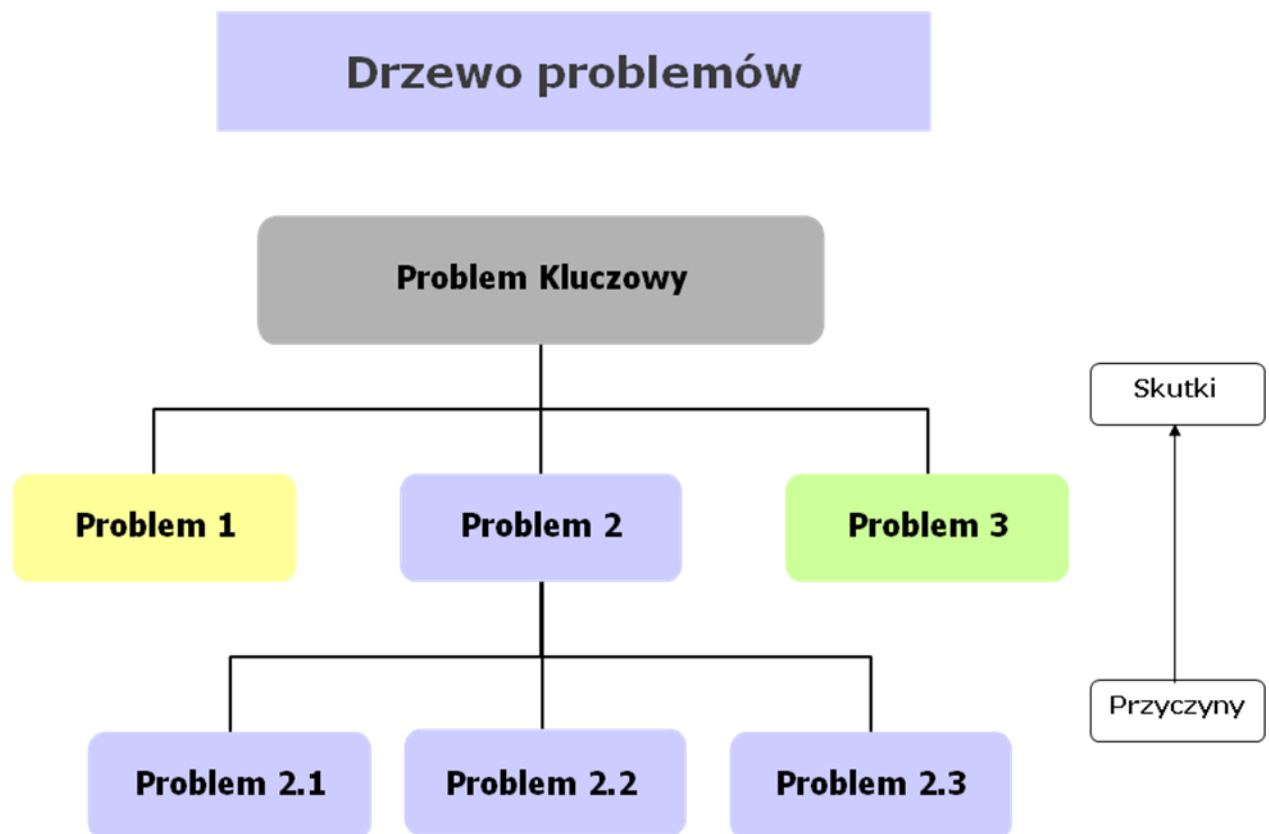
Określenie istoty problemu

- **Definiowania problemów można dokonać na podstawie:**
  - strategii rozwoju która zawiera analizę SWOT (zestawienie słabych i mocnych stron społeczności, szans i zagrożeń rozwoju),
  - analiz, ekspertyz prowadzonych przez instytucje zewnętrzne,
  - danych statystycznych GUS,
  - danych i analiz urzędów i instytucji zajmujących się interesującą nas problematyką,
  - analiz własnych, na podstawie wywiadów, rozmów,
  - analiz projektów aktualnie realizowanych w danej dziedzinie.

Wyróżnia się tu trzy zasadnicze kroki:

- Diagnoza
- Określenie głównych problemów;
- Wizualizacja czyli rysowanie drzewa problemów

Powołany zespół projektowy, określa problemy, zapisuje je w postaci drzewa problemów.

O jakich zasadach powinniśmy pamiętać?

- **skuteczna komunikacja**; umiejętnie słuchanie (sygnalizuj rozmówcy, że masz czas, nie oceniaj, zachęcaj do mówienia, utrzymuj kontakt wzrokowy, proś o wyjaśnienia, stosuj parafrazy i wyjaśnienia)

Określenie celu projektu

Co powinniśmy brać pod uwagę określając cel naszego projektu?

Cel to odpowiedź na problem.

Co może być odpowiedzią na nasz problem kluczowy?

1. Nasz cel powinien być sprawdzalny.
2. Skoncentrowany na wynikach, (myślenie zadaniowe).
3. Prosty, zrozumiały.
4. Zawierać czasownik opisujący działanie.
5. Realistyczny, to znaczy „w sam raz” – ani za trudny, ani za łatwy.

Określenie celu projektu

S – Specific – Konkretny

M – Measurable – Mierzalny

A – Actionable – Przekładalny na działania

R – Realistic – Realny

T – Timetabled – Określony w czasie

Określenie zakresu projektu

Określenie zakresu projektu czyli określenie sposobów osiągnięcia wyznaczonego celu:

Problem > cel > jak to osiągnąć > działanie

Określenie działań/zadań

- Projekt dzielimy na zasadnicze działania/zadania.
- Zasadnicze działania to takie, których realizacja jest konieczna, aby projekt został zakończony.
- Stopień szczegółowości działań i ich charakter zależy od specyfiki projektu.

Kryteria wyboru działań:

- działania powinny być realne,

- opierać się na naszym doświadczeniu i umiejętnościach,
- wykorzystywać dostępne zasoby, materialne, ludzkie i finansowe,
- uzasadnione ekonomicznie.
- Określenie działań/zadań

Harmonogram działań projektu

Nie ma możliwości wdrażania projektu bez określenia konkretnych działań i rozplanowania ich w czasie w postaci harmonogramu.

- Harmonogram działań określa ich logiczną kolejność i związki pomiędzy nimi.
- Określa również zakres odpowiedzialności za wdrożenie: **kto co robi?**

Harmonogram

Działanie/zadanie	Miesiąc 1	Miesiąc 2	Miesiąc 3	Miesiąc 4	Wykonawca
1. Przygotowanie działania 1					
1.1. Zadanie 1a					
1.2. Zadanie 1b					
2. Realizacja działania 1					
...					

Budżet Projektu

Oprócz dokładnie określonego celu projektu, precyzyjnie ustalonych działań/zadań, opracowanego harmonogramu, do osiągnięcia planowanego rezultatu nie zbędny jest **budżet**.

Sposób tworzenia budżetu:

- Działaniom określonym w harmonogramie można dopasować określone koszty, a następnie:
  - rozpocząć tworzenie szczegółowego budżetu,
  - najlepiej wykorzystywać na tym etapie roboczy szablon budżetu.

Budżet projektu - za ile można to osiągnąć?

Formalny układ budżetu jest różny w zależności od konkretnego projektu i związanych z nim wymagań. Na koszty projektu zwykle składają się następujące pozycje:

- Koszty kwalifikowane.
- Koszty niekwalifikowane projektu.

Opis planowanych działań

- Projekt powinien zawierać również opis planowanych zadań.
- Opis ten powinien wskazywać, jakie cele będą realizowane w ramach naszego projektu oraz opis zadań/działań, których wykonanie zapewni osiągnięcie celu np. organizacja kursu, rekrutacja uczestników itp....

Efekty

- Efekty mierzymy za pomocą wskaźników:
  - Wskaźniki produktu
  - Wskaźniki rezultatu

Działania/zadania

1. Prace organizacyjno-programowe (opracowanie programu, harmonogramu i budżetu kursu, promocja),
2. rekrutacja uczestników,
3. zaangażowanie wykładowców i instruktorów,
4. wynajęcie sali i sprzętu,
5. przeprowadzenie kursu,
6. dokumentacja i rozliczenie.

Efekty wskaźniki – wyjaśnienie pojęć

- **Wskaźnik produktu** – to rzeczy materialne lub usługi, które wnioskodawca otrzyma dzięki zaangażowaniu środków finansowych. Wskaźniki produktu dotyczą okresu realizacji projektu, liczone są w jednostkach materialnych lub monetarnych.
- **Wskaźnik rezultatu** – to efekt wynikający z pojawienia się produktu. Rezultat informuje nas o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku wdrożenia projektu. Wskaźniki rezultatu odpowiadają uzyskanym efektom. Często wyrażane są w liczbach lub procentach... o ile nastąpił wzrost?

Efekty wskaźniki – wyjaśnienie pojęć

- Wskaźnik produktu - co konkretnego powstanie?

- Wskaźnik rezultatu - co osiągniemy, jaką zmianę?

Matryca logiczna projektu

- określa wewnętrzną logikę projektu (jeśli działania podjęte, to osiągnięte wyniki, to osiągnięty cel projektu, itd.)
- stanowi podstawę do sprawdzenia wykonalności projektu (opisuje zależności i ryzyka, które tkwią u jego podstaw)
- określa zadania, wymagane zasoby i zakres odpowiedzialności osób kierujących projektem
- stanowi ramy, wg których dokonuje się kontroli i oceny postępów.

Matryca Logiczna projektu

	Logika interwencji	Obiektywnie weryfikowalne wskaźniki	Źródła weryfikacji	Założenia
Cel ogólny projektu				
Cele cząstkowe projektu				
Rezultaty				
Działania		Środki	Koszt	
				Warunki wstępne

Matryca logiczna projektu

- **cel ogólny** – cel wyższego rzędu, do którego realizacji projekt się przyczynia,
- **cel szczegółowy** – centralny cel projektu w kategoriach trwałych korzyści dla grup docelowych,
- **Rezultaty** – konkretne, najczęściej materialne produkty podjętych działań,
- **Działania** – zasadnicze czynności, które zostaną wykonane w ramach projektu i doprowadzą do osiągnięcia jego rezultatów,
- **środki** - szacowane zasoby materialne i niematerialne, które potrzebne są do realizacji projektu

- **koszty** – prezentują przekształcenie wszystkich określonych zasobów (środków) w wartości finansowe,
- **wskaźniki** obiektywne weryfikowalne – mierniki, które będą służyły do oceny powodzenia projekt,
- **źródła informacji** – wskazują, gdzie i w jakiej formie można uzyskać dane, pozwalające na sprawdzenie, czy założone wartości wskaźników zostały osiągnięte,
- **założenia i ryzyko** – opis zewnętrznych czynników, niezależnych od wnioskodawcy, które mają wpływ na sukces lub porażkę projektu,
- **warunki wstępne** - opis warunków, które muszą być spełnione przed rozpoczęciem projektu.

Plan projektu - robocza fiszka projektowa

Cechy roboczej fiszki projektowej:

- Zawiera krótki, klarowny obraz projektu (do przeczytania w 10 min.)
- Jest bardzo pomocna gdy chcemy pozyskać do projektu partnerów lub uzyskać zgodę decydentów.

Plan projektu robocza fiszka projektowa.

1. Wnioskodawca;
2. Tytuł projektu;
3. Zespół projektowy (partnerzy jeśli występują);
4. Cele projektu;
5. Efekty realizacji;
6. Miejsca realizacji projektu;
7. Główne zadania realizowane w ramach projektu;
8. Okres realizacji projektu;
9. Opis grupy docelowej;
10. Wstępny Budżet (wnioskowana kwota);
11. Osoba do kontaktu;
12. Opis projektu.

Uwaga ! Pamiętajmy, że...

- Dopiero po procesie analizy i planowania, zespół projektowy może przystąpić do pracy nad wnioskiem (formularzem) o dofinansowanie z programów UE!
- Im więcej pracy włożymy na etapie planowania, tym łatwiej będzie przebiegać praca nad samym wnioskiem!

